

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Tompá Mihály-utca 10. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN. Kiadó laptulajdonos: ID. RÁBELY MIKLÓS.</p>	<p>Az előfizetés díja: Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona. Egyes szám ára: 20 fillér. A hirdetés díja: Egy háromhasábos petitsor térfogata 20 fillér. Nyilttér sora 50 fillér.</p>
---	---	--

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.
A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Világháború.

A háboru egyéves évfordulóját győzelemmel ünneplik vitéz seregeink.

Az északi hadszíntér eseményei nem rohamosan, de egyenletes tempóban folynak. Minél jobban kibontakozik a terv, annál inkább láthatóvá lesznek a pontos és alapos végrehajtás részletei.

Szemmel látható, hogy az északi fronton, a hol nagyobb feladatok előtt állanak: gyorsabban is igyekeznek a német seregek, míg a déli fronton lassu, egyenletes nyomással haladnak észak vagy inkább északkelet felé. — A Visztulától nyugatra arra törekedtek, hogy elérjék a Visztulát és átszorítsák rajta az orosz seregeket, a mi már legnagyobbbrészt sikerült is.

Legnagyobb haladás mutatkozik a legészakibb fronton: Kurland vidékén, a hol nem elégedtek meg avval, hogy Vindau kikötőt elfoglalták, hanem elindultak Mitau és Riga felé is. Ott azonban Mitaut délfelé elkerülve, keleti irányt vettek, mert a cél, ugylátszik, egyelőre nem Riga elfoglalása volt, hanem a Lengyelországban folyó hadműveletekkel összefüggő tervet szolgál az északi csoport is. Valószínűleg a fő vasuti vonalak elfoglalása és az orosz jobbszárny átkarolása itt a főcél, a mi már jórésztben sikerült is, mert annyira előhaladtak Dünaburg (Dvinszk) irányában, hogy már Kovno és Grodno várakat, az orosz sereg északi támaszpontjait keletre tulszárnyalták. E szerint nem egyszerű, de kettős körülzárolás is lehetséges észak felől: külön a szárnyés külön a centrumé. Vagy ki tudja: mit tervez még az a Hindenburg? Talán máshova üt, mint a hova néz? Mert az ő terveit csak úgy homályosan sejtik az orosz vezérek és akkor ámulnak el, a mikor már nincs szabadulás.

A másik két északi német hadsereg szintén meglehetősen erővel nyomult előre. A délebbi gyorsabban haladt valamivel, mint az északibb. Rohammal bevette a Varsót északról védő Rozan és Pultuszk várakat és így megnyitotta az utat a Narew folyón át Varsó felé. Az északibb sereg Osztrolenka és Lomza között szintén áttört a Narew folyón és segítségre van oldalt a délibbnek, a mely most Novogeorgievszket, Serockot, Varsó északi előerdeit zárja körül és nyomja az orosz sereget a Bug és a Visztula közé. Hogy Osztrolenka és Osszoviecz várakkal mi történt, azt biztosan nem is tudjuk, de miután Osztrolenka felét régebben elfoglalták s most mindkét oldalán átjárnak a folyón, lehet, hogy egészen el is foglalták azóta. Osszovieczet is régen bombázzák és elestét már várták az oroszok.

De most, miután az ut megnyitott az északi várláncon keresztül, nem is a várak bevétele a fődolog, hanem az orosz hadsereg összeszorítása, részeinek elkülönítése és a fő vasuti vonalak elfoglalása, hogy ne menekülhessen gyorsan az ország belsejébe.

Ivangorod és Varsó körül naponként folynak a harcok.

Varsót 3 oldalról körülzárták és mindinkább közelednek a nyugati oldalához. Tőle délre pedig Gora Kalvaria mellett a Visztula parton kemény harcok folynak. Ivangorodot nyugati oldalon körülvevették s a hídfőerődök közül is elfoglaltak a mieink, sőt egy jelentés szerint 42-es és 50-es ágyukat szállítottak oda Ivangorod ostromára.

Legtitokzatosabban folynak a hadműveletek a Bug és a Visztula közt Lengyelország déli részén. A jelentésekből orosz frontáttörés tűnik ki a Vieprz és a Búg közt Krasznosztáv és Grubieszov közt és Mackensen seregei Grubieszov—Vojslavice tájain előrehaladtak. E szerint Cholm felé közelednek, de ugyancsak Lublinhoz is közeledik József Ferdinánd főherczeg serege.

Ne kívánjuk a várak és városok gyors bevételeit és elfoglalását: annál nagyobb eredménnyel járnak a hadműveletek, ha egyelőre kevesebb biztos jelenteni valójuk van.

Egyébként a foglyok számát tekintve, napról-napra fogyasztják az ellenség erejét: július 14 től számítva két hét alatt vagy 150000 orosz fogolyról, vagy 40—50 ágyuról, sok gépfegyverről és megszámlálhatatlan municziózsákmányról tesznek említést a szövetséges seregek az orosz harctéren. Gépfegyverben eddig egy év alatt 15000 darabot vesztett az orosz, amelyeket vagy elfoglaltak tőle vagy saját katonái rontottak el ügyetlenségből.

Galicziában aránylag nyugalom van most, de ott sem pihennek a fegyverek, kivált a Bugon túl Sokalnál harcolnak keményen. Itt több helységet és egy, az átkelést biztosító magaslatot foglaltak el.

Bukovina határán keményen támadtak az oroszok, de semmit sem nyertek, hanem nagyon sok halott maradt a csatatéren úgy, hogy többször kértek néhány órai fegyverszünetet a temetésre.

A Dnyesztortól északra egy kevés előhaladást tettek némely helyen csapataink.

Az olasz harctéren most folyt le a második nagyarányú támadás, amelyben hét olasz hadtest vett részt. A támadás célja most nem annyira a görzi hídfő volt, mint inkább az Isonzó partjától nyugatra elterülő doberdói fensik egyes részei. Ennek a szélén akarták az olaszok megvetni lábaikat, ezért majd két héten át folytonosan támadtak legjobb, legkiválóbb csapataik: a piemontiak, ott volt maga az olasz király is, a kit a fővezér meghívott a győzelem reményében. Megtörtént egynehányszor, hogy az ütközet hevében már el-elfoglaltak egy két árkot vagy hadállást, de pár óra múlva visszafoglalták a mieink úgy, hogy a támadások végén minden hadállásunk a mi birtokunkban van. Az olaszok veszteségét a jelentés 100000 emberre becsüli. A mi seregeinkről azt írja, hogy emberfölötti erővel harczoltak.

Hajóhadunk is kétszer bombázta ujabban sikerrel az olasz adriai partvidéket.

Az olaszok Afrikában is sokat veszítettek. Legujabban azt emlegetik, hogy a németnek és a töröknek is hadat üzennek, mert azok ugyanis minket segítenek. Olasz támad, olasz bánja. Ugylátszik a vezetőknek sok a veszíteni valójuk, vagy talán nagyon is kevés és már ugyanis mindegy?

A francia harctéren lezajlott a nagy támadás, de a francziák a sok veszteségen kívül nem értek el más eredményt. Inkább a németek haladtak előre Arras vidékén és az Argonnokban. Ujabbán is harcok folynak Sauchez táján s a németek visszafoglalják elfoglalt árkaikat, valamint a Vogézekben is harcolnak. De azt emlegetik angol részről, hogy ők csak 9 hónap múlva lesznek olyan helyzetben, hogy sikeres támadást indíthatnak és 2 esztendő múlva remélik a németek letörését. Ilyen távoli reményekre a német seregek minden jóakarattal sem várhatnak tétlenül, hanem ha az oroszokkal végeznek, akkor oda is visznek egy kis mutatót az offenzív erőkből, hogy a távolban pislogó reményeket deprimálják.

A Dardanelláknál igen nagy veszteségek érik az entente seregeit s ezekről Angolország tesz pontos jelentéseket, hogy az orosz láthassa: mennyi áldozatot hoznak érte? Lehet, hogy nemsokára az olaszok is megjelennek ott; de az sem fog a dolgon változtatni, míg a török municzióval győzi.

A kaukázusi és az iraki (mezopotamiai) fronton török győzelmet jelentenek.

Istennek hála: a középeurópai szövetség ügye egy évi háboru után jól áll, minden harctéren győzelmesen küzdenek seregeink; legtöbb ellenségünket az orosz 3 oldalról, közrefogva szorongatjuk Lengyelországnak Visztula és Búg közt fekvő keleti oldalán, ha evvel Isten segítségével elbánunk, akkor majd a többi méltán kérdezheti, hogy érdemes-e még tovább harcolni? Ezt a böles megfontolást kívánjuk nekik.

Legujabb harctéri hír. Lapunk zárta előtt érkezett az a jelentés, a mely szerint Varsó alatt a szövetséges seregek áttörtek a Visztulán s az orosz hadak visszavonulnak. A mi déllengyelországi hadaink pedig elérték Lublinit. Így tehát a nagy döntés hatalmas lépésekkel közeledik.

Magyar nők a békeért.

Szinte megilletődéssel vesszük kezünkbe a tollat, midőn arról teszünk jelentést, hogy a mi magyar asszonyaink törekvése nem merül ki az ápolás és jótékonykodás másodrangú, s csak a meglévő sebeket kötöző munkájában, hanem öntudatra és felelősségérzetre ébredve, magán a baj gyökerén kíván kötelességtudóan dolgozni. Tudvalevőleg a hágai nőkongresszusból kifolyólag nálunk is megalakult az *Állandó Béke Magyar Bizottsága*, melyhez bizalommal várjuk minden lelkiismeretes magyar asszony csatlakozását.

Bármennyire méltányoljuk azt az önfeláldozó szamaritánus munkát, melyet a főrangú világtól kezdve egész a legalsó rétegekig végez ma — különféle alakban — minden igaz honleány, érezzük, hogy elérkezett az idő (igazán „most vagy soha”) a gyökeres és alapvető asszonyi munkára! A mi ápolásunk, sebkötésünk és jótékonykodásunk magában véve még egyetlen egy felebarátot sem ment meg a halál torkából, és még kevésbé akadályozza meg a *jövendő vérfürdőjét*.

Már pedig korunk egy legnagyobb humanistája és szónoka írásban és beszédben fana-

tikusan hirdeti, hogy a legjohiszeműbb és legbuzgóbb munka sem igazán *embermentő* cselekedet, ha egyuttal nem a fejlettebb *jövőt* szolgálja!

Ime ennek a rettenetes világháborúnak kellett jönnie, hogy megkínzott és összezuzott lelkű asszonyaink tömegesen megérezzék ezen *jövendőért* folytatott komoly és czélhozvezető munka *hiányát* az egész világon! Belátták, hogy immár a nagy, *fele emberiséget* képviselő női tábor nem nézheti passzív magatartással a világ vérben gázoló „haladását”, nem töltheti idejét pusztán házi dolgokkal vagy az emberiség nagy és *égbe kiáltó sebeinek* aprólékos kezelésével és toltozásával, hanem bármilyen vád, kigunyolás vagy féltreértés daczára is minden erejét és talentumát *igazán* a közjóért áldozza.

Hogy ezuttal csak a bennünket legérzékenyebben érintő meg gondolatlan vádra feleljen: mi magyar asszonyok nem „hazafiatlanságból” kívánunk lelkünk egész erejével, szívünk legmelegebb érzésével az emberiség egyetemes békéjéért dolgozni, hanem mert ösztönszerűen érezzük, hogy magyar hazánk is csak akkor lehet igazán nagy és igazi kultur ország, akkor várhatjuk reá Istennek megérdemelt áldását és igazságos ítéletét, ha áthatva a *testvériség* krisztusi gondolatától az egyetemes békéért való *kulturháborúra* fordítja összes harci erejét.

Mikor mi ezt, az *egész emberiség boldogítására* czélzó ideális eszmét hirdetjük, melyet úgy szeretnek a felületesen gondolkodó emberek nemzetellenes eszmének nevezni, akkor mi szent meggyőződéssel érezzük, hogy első sorban szeretett hazánk emelésén, sőt felmagasztolásán dolgozunk!

Vajjon ki merné féltetni nemzetét legelső példaadónk: Jézus Krisztus minden embert boldogítani kívánó, *testvériséget* hirdető tanaitól?! Ki merné bizalmatlanul hallgatni az evangélium szavait s féltetni ettől a nemzeti érzést?!

S vajjon a mi béketörekvésünk nem evangéliumi program-e, mely csak újjászületést eredményezhet minden irányban?!

Nyugodt lelkiismerettel, sőt jóleső áhitattal bontjuk ki tehát *hőfehér* zászlóinkat, mely szimbolizálja az *összes színek* együttes voltát, vagyis a mi esetünkben *minden nemzet* érdekét.

Nem rég olvastam egyik ismert napilapunkban, hogy a magyar nemzet egy a nobilitás fogalmával! Nos, hát lehet-e nagyobb nobilitás a világon, mint a testvérgyilkolás ellen irányuló *köteles* küzdelem!

Magyar társadalmunkban való rendíthetetlen hittel várjuk az Állandó Béke Magyar Bizottságához való tömeges és lelkes csatlakozást, e bizottság arra lesz hivatva, hogy a hatalmak közötti hivatalos béketárgyalások alkalmával 20 hivatalos képviselőt és 10 helyetteset küldjön a helyszínére, az egész világ asszonyainak ott tartandó kongresszusára, melynek feladata a béketárgyalásokat az *állandó béke* érdekében befolyásolni.

Perczelné Kozma Flóra.

*

Az Állandó Béke Magyar Bizottsága július hó 30 án pénteken d. u. 6 órakor tartotta alakuló nagygyűlést Budapesten, a régi képviselőház termében. A gyűlés napirendjén a következő előadások szerepeltek: *Kultura és Háboru* gróf *Teleki Sándorné*. Miért kívánják a békét az asszonyok? *Groák Ödönné* (Nyiregyháza). Az anyák és a háboru. *Perczelné Kozma Flóra*. Hogyan óvjuk a jövő nemzedéket? *Glücklich Vilma*.

A bizottság tagja lehet minden nő és férfi, a ki magáévá teszi e 2 alapelvet:

1. A nemzetek közötti mindennemű vitás kérdések jövőben békés eszközökkel intézendők el.
2. A béke fentartásának egyik nélkülözhetetlen eszköze a nők választójoga.

Tagsági díj gyanánt 10 fillértől kezdve bármely összeget el fogad a bizottság, melynek irodája Budapesten V., Mária Valéria utca 12. sz. alatt van.

Hirek és vegyesek.

Uj kereskedelmi tanácsosok. A király az igazságügyminiszter előterjesztésére *Braun Zsigmond* és *Gróssinger Miksa* törvényszéki volt kereskedelmi elnököknek a *kereskedelmi tanácsosi* czimet díjmentesen adományozta. Kereskedelmi és közéletünk két tiszte-

letreméltó és rokonszenves tagját érte ez alkalommal a királyi kitüntetés. *Braun Zsigmond*nak, — ki a kereskedő testület elnöke is — virágzó vaskereskedése volt. Majd annak átadása után az itteni Kereskedelmi és Közgazdasági Bank vezérigazgatója lett. Az ő tevékenysége nem annyira terjed ki a közéletre, mint a *Gróssinger Miksáé*, ki mint kereskedelmi és iparkamarai kültag, a munkás biztosító pénztár igazgatóságának alelnöke, vármegyei és városi képviselőtestületi tag egyaránt kiváló és elismerésre méltó munkásságot fejt ki. Közérdekű működése folyamán a városi villamos művezetőségében is tevékeny részt vesz. Szívéliesen üdvözljük az új kereskedelmi tanácsosokat e helyen is!

Eljegyzés. *Gaál István* vármegyei aljegyző, fiatalságunk rokonszenves, közszeretnek örvendő tagja, július 26 án eljegyezte városunkban *Urbán Annuskát*, néh. *Urbán Ferencz* városi árvaszéki előadó szeretetreméltó, bájos leányát. Az eljegyzés dr. *Löcherer Tamás* vármegyei közközházi igazgató főorvos házában, a menyasszony nagybátyjánál, szűk családi körben történt. Az eljegyzés híre őszinte örömet kelt s a fiatal jegyespárt mi is melegen üdvözljük.

Hivatalvizsgálat. *Ruffy Pál* min. tan., a m. kir. állami gyermekmenhelyek országos felügyelője múlt pénteken és szombaton városunkban időzött s megvizsgálta az állami gyermekmenhely hivatalos ügykezelését. Az országos felügyelő mindent teljesen rendben talált a gyermekmenhelyben s méltó elismeréssel és dicsérrel nyilatkozott a menhely vezetése felől *Lovass Arpád* gondnok előtt. A felügyelő aztán megtekintette a rimatamásfalvi Háztartási iskolát s a Vöröskereszt-kórházba is ellátogatott. Mindenütt meg volt elégedve a tapasztaltakkal. 24-én hazautazott Budapestre.

Katonák eskütétele. Lélekemelő jelenet folyt le a múlt héten, szerdán délután, a mikor az itt állomásozó 5. cs. és kir. gyalogezrednek egy százada felvonult *Hafner* hadnagy vezetésével az Erzsébet-térre s elhelyezkedett a kath. templom előtt. Megjelent az ünnepies aktusra *Manojlovits* ezredes vezetésével az egész tisztikar. Ezután *Vida Lajos* tábori lelkész tartott a katonákhoz lélekemelő gyönyörű hazafias buzdító beszédet előbb magyarul, azután román nyelven s a fölesketési szertartás után véget ért az ünnepség, a mikor a menetszázad legénysége fölboktrétázva, katonazene hangjai mellett defilírozott az ezredes és tisztikar előtt.

Nagyszámu polgári közönség és a teljes számu tisztikar jelenlétében volt pénteken az 5-ik cs. és kir. Klobucsár-ezred egy zászlóalja legénységének ünnepélyes eskütétele. A legénység felboktrétázva, gyönyörűen díszített zászlók alatt vonult ki *Psybill* kapitány vezetésével az Erzsébet-térre reggel 9 óra előtt. Pontban 9 órakor megjelent *Manojlovits* ezredes, parancsnok s utánna jött *Helvey* alezredes, *Mayer* kapitány adjutáns stb. stb. Az ezredes ellépett az arcvonal előtt, üdvözölte a tisztikart, mire kezdetét vette az ünnepélyes aktus. A legénység magyar és román nyelven letette az esküt, mely után *Vida Lajos* tábori lelkész gyönyörű beszédben lelkesítette és buzdította a legénységet az elmondott eskü hűség megőrzésére. Az egy év óta tartó háboru küzdelmeiről szólva, megemlékezett arról a nagy eredményről, melyet Varsó, Ivangorod és Lublin alatt küzdő vitéz csapataink elértek s kiemelve az 5-ik cs. és kir. gyalogezred fényes sikereit. Ezeknek a sikereknek hírére ajándékozott a király ő felsége gyönyörű új zászlót az ezrednek s méltán elvárja mindenki, hogy ezt a zászlót lángoló hazafiai lelkesedéssel fogják sikerről sikerre, dicsőségről dicsőségre vinni! Lelkes, szívből jövő éljenzés kísérte a szép beszédet, mire az ezredes magyar nyelven éltette a legfelsőbb Hadurat, apostoli királyunkat. — A szép ünnepélyes aktust az ezredes és a tisztikar előtti defilé fejezte be.

Előléptetés. A király a besztercebányai 16. honvédgyalogezredhez tartozó *Bródi Andor* helybeli kereskedő, tartalékos hadnagyot főhadnaggyá léptette elő.

Ujabb kitüntetés. *Pitta Lipót* helybeli banki pénztárnok családját ujabb öröm érte, amennyiben derék fia: *Pitta Vilmos*, besztercebányai 16 ik honvédgyalogezredbeli zászlós, ki

a harctéren hősiessé küzd, vitéz és bátor magatartásáért az arany vitézségi éremmel lett kitüntetve.

Királyi kitüntetések. Ő Felsége a király a besztercebányai katonai tartalékkórháznál működő *Turek* Emil volt putnoki segédlelkésznek, jelenleg tábori lelkésznek az I. o. lelkészi érdemkeresztet adományozta a háboruban szerzett kiváló érdemek elismeréséül. — Ugyancsak ezen kórháznál szolgálatot tevő nemes *Zmeskál* József cserencsenyi földbirtokos is kitüntetést kapott, amennyiben a király megparancsolta, hogy a háboruban teljesített kitünő szolgálatok elismeréséül neki a legfelsőbb dícsérő elismerés tudtul adassék.

Vörös-Kereszt kitüntetés. *Gedeon* László katonai gyógyszerész járulónak — polgári életben nagyróczei lakos — *Ferencz* Szalvátor főherceg a hadi egészségi ápolás körül szerzett érdemek elismeréséül a vörös kereszt II. oszt. tiszteletjelvényét a hadi ékítménnyel adományozta.

Katonai előléptetések. A hivatalos Budapesti Közlöny július 30-ikán adta ki a júliusi katonai előléptetésekről szóló befejező közleményt. Az 5. cs. és kir. gyalogezred tisztikarára vonatkozólag a következő előléptetések voltak közölve: *Majer* Ferencz és *Gavra* János főhadnagyok századosokká léptek elő. *Milovius* Attila, *Bányai* Károly, *Kraus* Frangott, *Mihalicz* Jenő, *Morvay* László, *Franz* Oszkár, *László* András és *Koós* Sándor hadnagyok előléptek főhadnagyokká. — Hadnagyokká léptek elő a következő hadapródok (zászlósok): *Bertalan* Lajos, *Kovács* Gyula, *Straubert* Jenő, *Argay* Nándor, *Csöti* Illés, *Pikali* István, *Motika* Károly, *Szalay* Ferencz, *Törös* Pál, *Lázár* Dávid, *Propper* Lajos, *Somlyay* László, *Vajay* Imre, *Tóth* Gábor, *Löbl* Armin, *Szuchevich* Sándor, *Vértés* (Weisz) Bernát, *Török* József, *Gerő* Miklós, *Reismann* Gyula, *Deutsch* Ernő, *Kövér* Döme, *Rintl* Lajos, *Zsüger* Imre, *Hanke* Kálmán, *Ullmann* Emil.

Adótárgyalás. A 20000 korona és azon felüli évi jövedelemmel bírók hadiadójának tárgyalására kiküldött bizottság a vármegye területére vonatkozólag e héten kezdte meg dr. *Radvánszky* György cs. és kir. kamarás, sajtószárnyai nagybirtokos elnöklésével a tárgyalásokat a vármegyeházán. A kincstár képviselőjében előadóként *Tóth* Mihály pénzügyi tan., helyettes pénzügyigazgató működik.

Ménselajtezés. A helybeli m. kir. áll. menteleplnél a selejtezés július 30-án ment végbe s azon részt vettek a hivatalos személyiségek. A földmivelésügyi m. kir. minisztérium képviselőjében *Jeszenszky* miniszteri oszt. tan., a debreczeni mentelep parancsnoksága részéről pedig *Fabianits* ezredes volt jelen a mének selejtezésénél.

Halálozások. *Özv. Raáb* Róbertné szül. *Salamon* Teréz, nyugalmazott adótitkár özvegye július hó 27-én városunkban elhunyt, 29-én temették.

Az újantárvölgyi üvegyár tisztviselőkarának egyik régi érdemes és közszeretett örvendett főhivatalnok: *Knöpfler* Antal, ki 45-éven át állott a gyár szolgálatában, s mint kötelességtudó és derék tisztviselő mindig megfelelt hivatásának, július 23-án hosszas szenvedés után 65 éves korában elhunyt Rimakokován. Feleségén szül. *Féregi* Kornélián kívül testvérei: *Knöpfler* Károly nagybirtokos és *özv. Friedrich* Edéné szül. *Knöpfler* Józsa gyászolják az elhunytat, kinek hült tetemeit vasárnap július 25-én nagy részvét mellett temették el. Az üvegyár személyzete őszintén fájjalja a munkás és derék tisztviselő elvesztését, ki különben a rimaszombati kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatóságának is tagja volt.

Özv. Steiner Jakabné szül. *Scheiber* Fáni korcsmárosné városunkban július 28-ikán 75 éves korában elhunyt, 29-én temették el.

Hősi halál. A m. kir. besztercebányai 16. honvéd gyalogezred tisztikara — a mely ezredbe vármegyénk fiai is számosan tartoznak, mély fájdalommal jelenti, hogy szeretett bajtársa, az ezred zászlójának a zagorzei harczokban hősiessé megmentője: várbogyai *Csepri* Zsigmond főhadnagy, századparancsnok a hadidíszítményes III. oszt. katonai érdemkereszt tulajdonosa az északi harctéren a hazáért vívott nyolcz hónapi vitéz küzdelem közepette szer-

zett súlyos betegsége következtében Neusandecen folyó évi márczius hó 18-ikán hősi halált halt. — Vitéz tettét s hervadhatatlan érdemét az ezred dicső zászlója fogja hirdetni; a 16. honvéd gyalogezred történetében hősi neve dicsfényben fog ragyogni örökké. — Áldott legyen dicső emléke!

Kovács Lajos 26 éves osgyáni születésű, rimamurányi gyári tisztviselő, ki mint zászlós küzdött vitézül az északi harctéren — mint ezt régebben megirtuk — hősi halált halt. Hült tetemeit hazaszállították Osgyánba, s július hó 31-én délelőtt, a falu lakosságának óriási részvéte mellett helyezték örök nyugalomra. — A hősi katona végtisztességtételére városunkból is kimentek a katonák a zenekarral együtt s így méltó katonai pompával helyezték örök nyugalomra a vitéz hőst.

Az itteni Vöröskereszt-kórházba — mint megirtuk — a lebergi véres harczok sebesült hősei közül érkezett az utolsó transzport, s a súlyosan sérültek közül ketten csakhamar meghaltak. Az egyik volt *Skoch* János kőfaragó, a 102. gyalogezredben szolgált, 27 éves, nőtlen, csehországi zaluzi születésű és illetőségű katona volt, kinek czombját ellenséges dum dum löveg járta át, s halálos szövődmények járultak a sérüléshez. A másik *Radocaj* Franyó horvátországi Slunyi községbeli származású és illetőségű, 79. gyalogezredbeli 31 éves, róm. kath. vallású népfelkelő volt, ki lövés következtében halálussá vált agysérülést kapott. Mindkét hősi katonát szokott katonai pompával temették el a kórház halottas házából.

Hirtelen halál. Az 5-ik cs. és kir. gyalogezredhez bevonult *Nagy* Pál, 49 éves róm. kath. népfelkelő, Szatmármegye Mikola községbe illetékes, július 29-én délután hirtelen rosszul lett s csakhamar meghalt. Hulláját 30-án felboncolták s kitünt, hogy szívbaja volt. Tegnap temették.

Jótevény adomány. *Blum* Rezső az elmebeteg és epileptikusok pelsőczy intézetének igazgatója *Lukács* Gézáné fehér kereszt egyleti elnökhöz 50 kor-t küldött a nyomorékgyermekek javára. Az elnökség lapunk útján is nyugtázza az összeg átvételét s azért hálás köszönetet mond.

A harczos levele. Mult számunkban közöltük a harctéren küzdő *Olman* Lajos szép levelét, melyet *Szabó* László várgedei földbirtokoshoz intézett. Most a czimzett írja nekünk, hogy a levél írója őrmester, kinek édes atyja *Várgede* egyik legtekintélyesebb telkes gazdája. *Olman* Lajos előbb a szerbek ellen Boszniában vívott harczokban küzdött hősiessé, meredek sziklák között fején sérült meg; alighogy némileg felépült, a tűzvonalba visszament, harczolt lelkesen kitartással Valjevóig, ahol lábát lötték keresztül. Abbáziába került nagy táradtsággal, hol lött sebe s tüdőgyulladásával alighogy jobbra fordult, Losoncra jött, innét pedig még a tél derekán a Kárpátokba vonult s lelkesedése mindezek dacára növekedett, nemhogy csökkent volna. Mult héten feleségének s atyjának átlóve egy levelező-lapot küldött, mely noteskönyvében mellzsebében volt s így fogta fel az orosz golyót. — Édes atyja, de meggyéje is büszke lehet rá. Hála a mindenható Istennek, hogy ily lelkesedéssel harcolnak hősi magyar katonáink!

Egy régi cseléd halála. Mult hó 25-én halt el *Nyustyán* 75 éves korában *özv. Kovács* Józsefné szül. *Medve* Terézia, *Máriássy* Gyula nyustyai főszolgabíró hűséges és becsületes gondozója. Az elhunyt már fiatal korában állott a *Máriássy* család szolgálatába és azóta megszakítás nélkül szolgált a családot; — legutóbbi helyére, *Máriássy* Gyula főszolgabíróhoz ezelőtt mintegy 35 évvel — mint egykori dajkája — gazdasszonyi minőségben került, mely szolgálattal a családnál töltött ideje az 50-évet meghaladta. A ritkaságszámba menő jó tulajdonságokkal bíró cseléd oly rendkívüli ragaszkodást és tiszteletet tanusított a szolgálatadó család minden tagjaival szemben, hogy ahhoz hasonló példát a mostani korban már nagyon keveset találunk. Egyike volt azoknak, aki együtt érzett a család minden örömeiben és bánatában s akit viszont a család is valósággal tagjának tekintett. Temetése mult hó 27-én volt *Nyustyán*, amelyen fia, menyé és unokáin kívül megjelent a *Máriássy*-család is, hálájuk jeléül koszorukat helyezvén ravatalára.

Választmányi ülés. Az Otthon társas-kör választmánya július 30-ikára ülést hívott össze, azonban az ülés nem volt megtartható, azt vasárnapra, ma délutánra halasztották.

A lisztellátásról. Vettük a következő sorokat: „Tekintetes Szerkesztőség! Tisztelettel kérem, hogy közérdekű voltánál fogva alábbi soraimnak becses lapjukban helyet adni sziveskedjenek. — A városi tanács a közlelmezés ellátása tekintetében legutóbb úgy intézkedett, hogy a város lakosságát falragaszokon felhívta, hogy az 1915-évi augusztus hó 15-től 1916. augusztus 15-ig terjedő egy évi időre szükséges gabonanemű, illetve liszt szükségletére vonatkozó vallomását, illetve bejelentését a városi gazdasági hivatalnál két nap alatt adja be, mert ellenkező esetben a közlelmezésből mindesetre kimarad. A liszt-szükségletre vonatkozó utalványok azonban eddig csak folyó évi július hó végéig vannak kiadva. Már most az a kérdés, hogy miként gondolja a városi tanács, hogy augusztus 1-től augusztus 15-ig a közönség hol vesz lisztet, vagy talán 15 napig liszt nélkül is meg lehet élni? Vagy talán gondoskodott erre az időre is, csak mi nem tudjuk, miként? *Egy tisztviselő.*“

Tolvajfészek fölfedezése. A mult héten egész tolvajfészket fűdöztek fel városunk alatt a temetőpatak beboltozott medenczében. A patak a régi temető mellett fut be a magas boltívek alá, a hol egy ember fölemelkedve, néhol kissé lehajolva jól eljárhat. Játszó gyermekek mentek be kedden a boltozat alá s ott dobozokat s más eféle holmikat találva, anyjukat értesítették, a ki a közelben lakó járásbírószági szolgálta felesége. A asszony is bement a patak boltozata alá, de rövid idő múlva ijedten rohant ki, mert embereket látott ott. Oda-hívta a katonákat, a kiknek vezetője a csendőrségre küldött és megtudván, hogy a patak boltozata a Rimaparton végződik, odaküldte a segítségre érkezőket. Ezek azonban nem tudták a helyet és *Fábry* Zoltán főkapitánynak jelentették az esetet. A főkapitány meg is indította a nyomozást és a boltozat alatt tolvajfészeknek és raktárnak jött a nyomára, a hol sok lopott élelmiszer és más tárgy került elő, de a tolvajoknak hült helyét találták, mikor a boltozat alatt a Rimához jutottak. — Ott is keresték, kutatták őket a Rima parti kertekben, de nem akadtak nyomukra. — Kár, mert egy jó fogással véget lehetett volna vetni a sok betöréses lopásnak, bár a fészek így is megvan és jobban lehet felügyelni, hogy a lopások ne ismétlődjenek. — Rendőrség hiányában nem volna e czélszerű a katonaságtól kérni a rendőri czélokra alkalmas legénységet, a mint azt más helyeken is megteszik? — Nyomatékosan fölhívjuk itt a közönséget arra, hogy hasonló esetekben legyen segítségére a rendőri nyomozásnak avval, hogy a míg a rendőrség hivatalos kiküldöttje oda nem érkezik, addig ne nyuljon az ottlevő tárgyakhoz. — Mert sokszor kicsiny jelek biztos nyomra vezetnek a szakértő nyomozót.

Harcztéri költemény. Hadrakelt seregeink kitünő jó kedvét mutatja az alábbi költemény, melyet egy nem magyar ajku, de lelkes honvédőrmester „szerkesztett” a lövészárokból.

A vers szószerint így hangzik:

Junius elseén regeli hajnalba
Belement sok goló a muszka gyomraba.
Egy pár száz leezett a homokos feldre
Magyarok kiáltják, honvedek előre.
Nem 48 év van, mert kilencszáztizenet
Nem fogja a muszka járnai a szép magyar feld.
De junius 3-rom este 10 órára
Temetés rendeztünk a bides muszkára.
Temetés rendeztünk egyezmény jelzésre
Muszkat is meghitünk a szíp temetisre.
Három disztúz lövés bizom igen szíp volt*)
Minden honvéd baka kapott fil liter bort.
Ara a magyarok nem is elfelejtünk
Muszka temetésin szípen inekeltünk:
Terik is hajlik is a nagy muszka ága
Kimulatom in magamat még most utóljára.
Delengélek jobbra balra, mert be vagyok rúgva
Lengyel lány a babám, nem tehetek róla.

Szerkeszti: *Supák* Miklós,
trencseni 15. h. gy. e. 12. sz. őrmester.
*) a gazemberek felénk löve aták, ip egy hidon áltunk és csak úgy fityult a goló köztünk, de szerencsére senkit sem talált. Ez volt ijel 1/2 1 orakor.

Egy kitüntetéshez. Lapunk multkori számában közöltük, hogy a megyénkbeli születésű Pour Gyula százados kitüntetésben részesült. Most Székesfehérvárról kaptunk erre vonatkozólag levelet és a „Fejérmegyei Napló“ illető számát. A levél így szól:

„Igen tisztelt Szerkesztő uram!

Ugy vagyunk azzal, akit a jó sors a fatornyos hazájától elszakít, mint a faluhelyről a gimnáziumba induló deákkal, hogy az otthoni kenyérből egy nagy karajt visz magával, amiből egy héten is majszolva, az édes anyja munkáján talál honvágyi vigaszt.

Ugyanis a feleségem gömői lány és ha gömői ujság-lapot kapja kezéhez, mohón szíjja magába a hazai híreket.

Ezeket előre bocsátva, olvastuk mult hó 20 án b. lapjában, hogy Pour Gyula itteni honvédszázados és Gömörmegye szülöttje a III. oszt. hadiékítményes katonai érdemkeresztrel lett kitüntetve. Hát kérem örömmel fogja regisztrálni a tekintetes Szerkesztő ur a tévedést, mert Pour Gyula százados a *hadiékítményes III. oszt. vas-koronarenddel* lett kitüntetve, egy ordó, a mi tábornokoknak és ezredeseknek szokott kijárni.

És hogy ennek a 11 hónap óta szakadatlanul a harctéren hősiességgel küzdő katonának kiválóságát jellemezzem, közlöm idecsatoltan a „Fejérmegyei Napló“ vonatkozó cikkét, melyet érdekessége folytán szives lesz becses lapjában is közreadni.

Kiváló nagybecsülésémet kifejezése mellett, vagyok teljes tisztelettel: *Sík István.*“

A „Fejérmegyei Napló“ ezeket közli:

„A trónörökös a fejérmegyei fiuknál.

Lapunk legutóbbi számában már megemlékeztünk arról a kitüntetésről, amely a tizenhetes honvédeinket érte a trónörökös látogatása alkalmából. Erről szól az alábbi levél is, amelyet az ezred tábori lelkésze: *Kun Lajos* küldött *Aulik József* ezredesnek. A levél a következő:

Kedves jó Ezredes uram!

16 iki kártyáját végtelen örömmel olvastuk mindnyájan. Oly végtelenül jól esik, hogy ily nagy idők után is oly szeretettel gondolnak reánk. Tegnap nagy ünnep volt. A trónörökös volt itt, ő dekorálta fel embereinket, Gyuszt, (Pour Gyula százados.) Szammert, Pamot stb. Szóval kétszeres értéke van a kitüntetéseknek. Gyuszt úgy ünnepelték, melyhez hasonlót még a hadsereg nem látott. Mikor este hazajött, zászlóalja állott sorfalat fáklya, lampion és gyertyával. Az egész ut kivilágítva, minden ablak. Lakása diadalkoszorúval. Mindenütt virág és lombfűzér. Gyuszi végtelen meg volt hatva.

Ha talán soha életében nem tudta volna, mennyire szeretjük mi, most meg kellett éreznie. — A legszeretőbb üdvözléssel.“

Részvét-köszönet.

Mindazon jó barátainknak és ismerőseinknek, kik szerettünk: **Koreny Pál** elhunytával bennünket ért mély gyászunkban részvételt osztottak és ezt temetésén történt megjelenésükkel is kifejezni kegyeskedtek, ez uton nyilvánítjuk hálás köszönetünket.

Rimaszombat, 1915. július 31.

Özv. Koreny Pálné,
Hlozek Jánosné szül. **Koreny Ilona.**

Kereskedők és iparosok önkéntesi kedvezménye. Mult számunkban megirtuk a miskolci kereskedelmi és iparkamara azon közlését, hogy a magasabb népfelkelő korosztályból besorozott iparosok és kereskedők önkéntesi jogára vonatkozó kérelmek a minisztérium részéről teljes jóakarattal fognak tárgyalatni és elintéztetni. Szükségesnek látjuk most kiemelni, hogy az ilyen egy éves önkéntesi jog elnyerése érdekében a kereskedelmi miniszterhez címzendő és a kamarához benyújtandó kérvényekben okmányilag igazolni kell az *iskolai képzettséget* és azt, hogy *mióta és milyen ipart, illetve kereskedést üz és folytat a folyamodó, csatolandó továbbá a helyhatóság erkölcsi bizonyítványa és lehetőleg a cégbejegyzési végzés is.*

Községi polgári fiu- és leányiskola Poprádon, a Magas-Tátra alján. Orvosilag ajánlott hely. Tanulók német családnál olcsón elhelyezhetők. Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál: **Horn József,** igazgató.

Bánásmód a hadifoglyokkal. (Rendelet a főispánokhoz.) A hadifoglyoknak mezőgazdasági munkára történt kiadása a hadifoglyok eddigi katonai őrzését, életviszonyaik szabályozását és ellenőrzését tetemesen megnehezíti s már eddig is számos visszasságra vezetett. Megtörtént, hogy a táborparancsnokságok részéről fogatosított minden óvintézkedés, a legalább 3 héten át tartó vesztéggár ellenére kolera-bacillus gazdák voltak a kiadott hadifoglyok között. A kiadásra került hadifoglyok óriási tömege mellett (eddig egyedül Magyarország területére több mint 124000 kiutalva s legnagyobb részben már kiadva) természetesen ki van zárva, hogy minden egyes hadifogly bakteriológus uton megvizsgáltsék. Megtörtént továbbá, hogy némely munkaadó a táborokban adott egészségügyi tekintetben mindenképpen megfelelő élelmezés helyett teljesen silány, sőt az egészségre káros ételeket adott a hadifoglyoknak s azok munkáját nem a munkaadó megértő bánásmód utján való fokozásával, hanem brutális erőszakkal akarták kicsikarni. Sürgős feladatának tekinti ennél fogva a katonai parancsnokság, hogy méltóságodnak a vármegyei tisztikar megfelelő bevonása s a lakosság kioktatása utján való messzemenő támogatását és közreműködését kikérje. Elsősorban kívánatos volna, hogy a járásorvosok egészségi tekintetben minél élénkebb ellenőrzést gyakoroljanak, különösen szükséges volna, hogy az ellenőrzés elsősorban a kolerára, vérhasra és tifuszra irányuljon és az élelmezésre is kiterjedjen. Megkeresem méltóságodat az iránt is, hogy szives mérlegelés tárgyává tenni méltóztassék azt is, hogy ez alkalommal nem kellene-e az általános egészségügyi óvintézkedéseket újlag a lakosság figyelmébe idézni s kitanítani, hogy a hadifoglyok általános jelleménél fogva s a táborokban eddig gyakorolt következéseten szigorú, de jó indulatu bánásmód folytatásaként méltányos bánásmóddal jobb munkaeredményt érhetnek el, mint durva viselkedés vagy nyersség által. Kulturánéphez csak az előbbi mód méltó mellett, hogy a jogtalan bántalmazás itt a törvénybe ütközik, az ellenséges külföldön pedig megtorlásokra vezet. Előáll majd az az eset, hogy a munkaadók különböző uton idejutott kérvénye a hadifoglyok kétszeri kiutalásához vezet. Mint-hogy mindenütt munkáshiány van, megkeresem az iránt is, hogy intézkedni méltóztassék az iránt, hogy ily szállítmányok mindjárt másnemű felhasználást találjanak s ne küldessenek vissza a fogolytáborba. Megkeresem az iránt is méltóságodat, hogy az illetékes hatóságokat az iránt is utasítani szives legyen, hogy az ilyen eseteket úgy a hadifoglytáborparancsnoksággal, mint ezen katonai parancsnoksággal közöljék

Katonai Parancsnokság Pozsony.

Rendőri állás. A háboru tartama alatt Rimaszombat város hat rendőri állást tölt be ideiglenesen. A pályázók 42—50 évesek lehetnek s megkapják a rendes eddigi rendőri fizetést és egyéb illetményeket is.

Katonai szállítás. A miskolci kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a m. kir. honvéd központi ruhatár versenytárgyalást hirdet nagy mennyiségű huszárszákó, téliing, téli alsónadrág, gyapjú keztyű, lábikravédő, hátizsák, lópokróc, kulacs, sarkantyú, balta, fejsze, fűrés, foghajtó, szekercze, harapófógo, állványkapocs, asztalösszeg, csikózábla, állazoláncz, kamó, kengyelvas, heveder, takarmánykötél, hordzsinog, horganygomb és egyéb kisebb felszerelési cikkek. Ajánlatok augusztus hó 9-ig nyújthatók be a m. kir. központi ruhatárhoz. Részletes feltételek megtudhatók a kamarai titkári hivatalában délelőtt 8—1 ig.

ALKALMAZÁST NYER azon nő **nagy jövedelemmel,** ki ezer korona készpénz kauczióval rendelkezik. — Teendői házakhoz katonai háti zsákok kiadása és bevételezése.

Sürgős ajánlatot kér:

KONYHA GÉZA

törv.-székileg bejegyzett Értékesítő és Közvetítő Kereskedelmi Vállalata RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utca 20. Telefon szám: 44. Telefon szám: 44.

Hir egy hadifoglyról. *Marlenka Iván,* a cs. és kir. 5 ik gy.-ezred katonája, 25 éves, kath. vallásu, hivatalos értesítés szerint orosz fogságban van Tomszkban, egészséges. Mivel hozzátartozóinak a címét a Hadifoglyokat Gyámoltó és Tudósító Hivatal nem tudja, azért hírlapi uton igyekszik tudomásukra juttatni.

Állami munkás-jutalmak. A miskolci kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelt köröket, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a miskolci kereskedelmi és iparkamara kerületében (Borsod, Heves, Gömör-Kishont vármegyék) hat gyári és kisipari érdemes munkást (segédet) a folyó évben is állami munkás jutalomban (egyszáz korona) és elismerő oklevélben fogja részesíteni. A jutalomra való igény feltételei: 1. magyar állampolgárság igazolandó a születési év és hely, 2. tényleges ipari munkában való állandó alkalmaztatás (kapus, kocsis, gyári irodaszolga és más ily természetű szolgálatot teljesítő a jutalomra igényt nem tarthat), 3. legalább 15 évi megszakítás nélküli működése az ipari munka körében, igazolandó az ipari munkában eltöltött idő és a jelenlegi heti, havi, vagy évi bér. Ugyanazon munkás a szóban levő jutalomban csak egyszer részesülhet. Munkakönyvvel, vagy egyéb hiteles okmányokkal felszerelt bélyegmentes kérvények kisipari munkások részéről az illetékes ipartestületek, gyári munkások részéről a gyárigazgatóság utján legkésőbb folyó évi október hó 1-ig nyújthatók be a kamaránkhoz.

Adományok. A „Vöröskereszt“-egyesület céljaira vettük s hálás köszönettel nyugtázzuk a következő szives adományokat:

Pénzbeliek: Hadbavonultak családtagjai adománya 1050 K, Szabó László Várgede 10 K, báró Ragályi Balassa Ferencz Ragály 50 korona.

Természetben: Szabó László Várgede 7 drb kalács, Gelb Simonné 25 pár harisnya, Hámos Aladárné báró Vay Mariska egy nagy kosár ribizli, ifj. Felföldy Ottmárné Bánréve 11 kgr. zöld bab, Szabó László Várgede 6 drb kalács, egy zsák kalarábé, Molnár Józsefné Lénártfalva 2 l. tejföl *az elnökség.*

Buza liszt ára. A városi hatóság 30 án dobszó utján tette közzé, hogy július 31 étől kezdve a tiszta buza lisztből előállított kenyér eladási ára kilogrammonként 52 fillér s aki ennél drágábban árusítja vagy veszi a kenyeret, büntetendő cselekményt követ el.

Az egri érseki jogliczeumon a rendes beiratási határidő szeptember 1-től, bezárólag szeptember hó 12 ig tart. Később jelentkezőknek felvételük iránt külön kell folyamodniok. — Az alapvizsgálatok szeptember hó 1—15 ig fognak megtartatni. — Az előadások szeptember 16 án kezdődnek. — Szegénysorsu szorgalmas hallgatók a jogakadémián tandíjmentességre, a „Mensa Academiá“-ban ingyenes illetőleg kedvezményes étkezésre (ebéd, vacsora) s a Jogakadémiai (ifjúsági) Kör támogatására számíthatnak; ezenkívül ösztöndíjakat is nyerhetnek.

Rimaszombat r. t. város tanácsától.

Hatósági árszabály.

Ervényes 1915. július 28-tól további intézkedésig.

1. Tej: a) teljes 1 liter	—28 f.
b) szedett 1 liter	—24 f.
2. Tejtől: 2 dliter (1 bádog)	—20 f.
3. Vaj: 1 kgr.	4— f.
4. 1 kgr. tehén túró	—80 f.
5. 1 kgr. juh sajt	210 f.
6. Tojás darabonként	—10 f.
7. Csirke páronként rántani	3— f.
sütni való páronként	4— f.
8. 1 drb. tyúk, kappan, kakas kilója	240 f.
9. Kacsa sovány 1 drb.	210 f.
hizott kilogrammja	3— f.
10. Liba sovány darabja	4—6— f.
hizott élősúly kilogrammja	320 f.
- A zöldségművekre ez idő szerint még nincsen árszabály.

Rimaszombat, 1915. évi július hó 27-én.

Városi tanács.

Betöréses lopás városunkban. A mult héten hétfőn éjjel Fodor Jenő gazdasági egyesületi titkár Hunyady utcai lakásának pinczéjébe ismeretlen tettesek betörték s onnan mintegy 25 kgr zsirt, 2 üveg pezsgőt és egy tejeslábat elvittek, az utóbbinak tartalmát kiitták és kiöntötték. A betörők a kert felől hatoltak be a lakáshoz s a pincze ajtaját fölfeszítették. Ugy látszik, egész tolvajbanda működik már városunk területén, mert több hasonló lopás történt mostanában.

CSARNOK.

Az utolsó álom.*)

Halálsebbel nyugszik ágyán
Egy sáppadt honvédhuzár;
Arcza szelid s a szeméből
Hiányzik a fény sugar.

Mozdulatlan fekszik, de im
Szelid hangok szállnak át,
Odabent a más szobában
Társas zengi sóhaját.

Ajka mozog és álmában
Magát látja a lován,
Amint az arcátlan rablók
Közelednek tanyáján.

Látja magát a szülők közt
Körülötte pajtási
S látja a lányt piros arcuzal
Amint ablakán lesi.

És a nóta tovább hangzik
S száll és a kedv is vele
S egyet sóhaj egy utólsót
A hős harczos kebele.

Stella C. Cordis.

Rossz cimborák.

A hatot már régen elütötte a toronyban. Kint a sötét novemberi éjszakába élesen bevilágítottak az izzó villanylámpák. De világítottak azok még egy nagy asztalos műhelyben is, ahol nóta és füttyszó mellett pattogott a munka. Az arra járó-kelők azt mondták:

— Szakácsi Kálmán még dolgozik.

Szakácsi Kálmán kitünő és szorgalmas mesterember volt, amellet művelt és kissé rátartós. A néhai öreg Szakácsi Kálmán nem is akart belőle asztalost nevelni, hanem urat, igazi urat. De számítását keresztül huzta a sors akkor, amikor a hitvestársát hirtelen a sirba tette, őt pedig a bánat súlya alatt mind gyakrabban hajtogatta a vidámságot rejtő boros poharak közé. A munkának meg az a megrogzött szokása van, hogyha nem művelik áll és gyümölcsöt nem terem. Így maradt el aztán a kis Kálmánka a gimnázium IV-ik osztályából és így jutott hozzá, mint tanuló az atyja mesterségéhez. Eleinte sokat siratta az iskolát, de aztán idővel megnyugodott, sőt később, hogy megnősült, az lett az ambíciója, hogy a mesterségét a tökély legmagasabb fokára emeli. Dolgozott, a műhelye nőtt és nőtt a tekintélye is. Maga a járásbíró is kezet nyújtott neki és akárhol megszóllította az uton:

— Hogy van kedves Szakácsi uram?

Ez az uri tisztelet egy kissé büszkévé tette és gondolkodott, hogy vajjon hát az a tisztelet kinek-minek is szól: a negyedfél osztályának e, a vagyonszámbájának e vagy az ő intelligenciájának? Pedig ha Szakácsi uram egy kicsit jobb filozófus, kitalálhatta volna, hogy az ő szorgalmának és munkájának szól; mert a kiváló munkát mindenütt szeretik, főleg Rozsnyón.

Szakácsi Kálmánnak egyébként más oka is volt a szorgalomra: Gyula nevű fia a gimnázium negyedik osztályába járt, kivel ép úgy, mint vele atyjának, nagy terve voltak.

És ment volna is minden terv számítás szerint, ha egy este Szakácsi így nem szól hitvestársának:

— Tudod e lelkem kikkel ismerkedtem ma meg?

— Ugyan kikkel! — kérdezte egykedvűen felesége.

— Hát a bőrgyári új irnokokkal: köztük

*) Német eredetiben írta: Bernhardt Diamant.

Görcsös [Lajossal és Demeter Palival, a levelezővel. Mondhatom, kedves vig fiatal emberek.

A piaczon találkoztunk. Megszólítottak és mindjárt behívtak a Weinbergerbe egy pohár borra. Hallották rólam, hogy nekem van a legnagyobb s legelső műhelyem Rozsnyón. Megnősülnek a farsangban és velem akarnak szobaberendezést csináltatni. Még a Lajosi tréfálkozva azt is mondotta, hogy őket a szépségverseny hozta ide, amennyiben az újságból megtudták, hogy Rozsnyón sok a szép lány.

— Az ilyen rendelőköt akár éhen halhatnánk mi! — vetette oda Szakácsiné fanyar bírálatát.

— Különös vagy te lelkem. Neked csak a nagy uri vagy iparosi megrendelések tetszenek. Neked a középhivatalnokai osztály semmi!

— Nem mondom, hogy éppen semmi, de ilyen drága időben olyan kis fizetésű hivatalnokok nem igen nőstülhetnek!

— Ugy van, az igaz! — hagyta helyben az asszony okos beszédét Szakácsi.

— De a családi származást és segítséget számításán kívül hagyta ám! Mert például Görcsösnek gazdag ember az apja: földbirtokos és hozzá még bíró is. A fia nem is volna irnok, de a nyolczadik osztályból egy kis hibája folytán kirekesztették. Van is annak pénze. Hogy most a „bruder” pohárra felkért, én is fizetni akartam, de ő a világerért sem hagyott, hogy majd máskor. És az egész czechet ő fizette, akár csak egy herczeg!

— Jó, jó, — szólt az asszony, balsejtelmek-től gyötörve, — csak aztán később te duplán ne fizess vissza azokat a czecheket és meg ne bánd az új barátságot.

És az asszonynak csodálatosképen igaza volt. Az új cimborák mindig nőstültek és mindig rendelték a szobaberendezést — a Weinbergerben, — Szakácsi pedig a munkáját mindig jobban jobban elhanyagolta. Ha valamikor nem is volt kedve menni, a két cimborára vagy az im már megsokasodott karakterek egyike-másika gunyolódva szólt neki:

Kálmán! hát nem jössz velünk? hja igaz; az asszonyod nem ereszt, mert félsz tőle. És ő meg akarta mutatni, hogy nem fél — ment.

Az asszony sokat kérte sirva:

— Kálmán az Istenre kérek, térj eszedre. Ez a te sok léha barátod tönkre tesz mindnyájunkat!

— Hallgass! — volt ilyenkor a bortól rekedt hangú válasz.

A fiu meg számításba sem jött: akit ő tart és ruház, iskolázta, annak a neve: csitt vagy huzd meg magad.

Szakácsiné később már nem is mert szólni az urának, mert az ura, az elvetemült rossz ember olyankor mindig lármát csapott, sőt egy gyalut vagy vésőt sem átalott az asszony után dobni.

Pedig beh aranyos asszony volt Szakácsiné. Szelid és tiszta volt mint egy angyal; szerény, mint egy ibolya és szorgalmas, munkás, akár csak egy méh. Bizony csak az ő két gyöngye karja tartotta még fenn a házat, hogy össze ne roskadjon. Ő kora reggeltől késő estig talpon volt: mosott, varrt, főzött, segédek és inasok után nézett és még ezek mellett, még arra is ráért, hogy reggelenként a szent misére járjon, ahol buzgón kérte a jó Istent, hogy térítse férjét a jó utra.

És mintha a jó Isten meghallgatta volna az imáját. Történt ugyanis, hogy egy napon a gimnáziumi igazgató Szakácsit magához hívatta.

— Kedves Szakácsi ur, mondá s két szekrényre mutatott.

Ime e két XVI. századbeli szekrény, mint annak a századnak valóságos remeke. Az idők folyamán néhol egy-egy foltot kapott, miért is elhatároztuk feleségemmel, hogy rendbe hozatjuk. Erre a munkára én magát szemeltem ki. Ha elvállalja, tudom meg is felel feladatának. Csak azt akarom kikötni, hogy ne bizza valami kontár segédkezekre, hanem a maga szakavatott, ügyes keze hajtsa azt végre. Mert tudja, ezek a szekrények, mint régiségek nagy értéket képviselnek. Nos, kedves Szakácsi uram elvállalja-e?

— Elvállalom igazgató ur és kezeskedem, hogy munkámmal teljesen meg lesz elégedve.

Köszönöm Szakácsi ur. Akkor tehát a szekrényeket holnap átszállítatom.

Egy hét múlva elment az igazgató ur megnézni, hogy hányadán van a dolog. Biz az még meg sem kezdődött. Szakácsi uram azzal ütötte el a dolgot, hogy még nem érkeztek meg Pest-ről a tisztítószerek, itten pedig hirtől sem ismernek olyat.

A másik héten az igazgató ur jött elöl már az anyagraktárba huzódott Szakácsi uram, oda sugva a segédeknek, hogy ő nincsen itthon és még a tisztítószerek sem érkeztek meg.

— Ejnye, ejnye, — szólt az igazgató, mikor meglátta ismét a szekrényeket, de sehogy sem megyen ez a munka. Félek, hogy még valami baja történik itt ezeknek a szekrényeknek, fejtezte ki elégedetlenségét.

— Mondják meg neki, ha haza jön a mesterük, hogy a jövő héten akár készen lesz, akár nem, hazaszállítatom, mert szükség van rájuk.

A segédek csak annyit mondtak, hogy igenis.

A harmadik héten a szekrény-ügy befejeződött.

Az igazgató ur jött és Szakácsi is épp az imént vergődött haza a „Weinbergerből”, hol azóta mindennapos vendég volt. Egy kis leczkét tartott éppen, mikor egyik inasa elkiáltja magát:

Mester ur az igazgató! most jön éppen az ablak alatt.

Szakácsi uramnak, mintha a gégejét megszegették volna el, egy hangot nem bírt kiadni. Halotthalvány lett és mint egy órült, idegesen kapkodott ide oda. Ki már nem mehetett a műhelyből, mert akkor találkozhatik vele. Rettenetes perczek voltak ezek. Szorult helyzetében aztán egyszerre, mintha csak jó mentő gondolata támadt volna, belelépett az egyik szekrénybe, melynek ajtaját magára zárta, csak annyit mondván a segédeknek, hogy nincsen itthon.

Az igazgató ur persze bosszankodott, mikor ismét csak így láthatta a szekrényeket s csak annyit mondott, hogy elküld azonnal érte.

— Már nem lehet! nagyságos uram — szólt az egyik segéd, próbálgatva elhatározásától visszatartani, míg ki nincsen tisztítva.

— Már mért nem? kérdé az igazgató.

— Azért kérem alássan — vágta ki ötletesen a fősegéd — mert a mester ur már kitesztította az egyiket.

— Csakugyan? No akkor már mégis lesz valami.

És, hogy csakugyan igaza-e, megtekintti a szekrényeket. Nézegeti jobbról-balról, de sehogy sem tudta megtalálni a tisztítás nyomát.

— Hisz ez nincs tisztítva, halja? — szólt a fősegédhez fordulva.

— De igen, — dadogta az.

— Hát hol az ördögbe? ha csak belül nem.

És kinyitotta a szekrény ajtaját. Egy pillanatra visszahökken, aztán hirtelen világos lett előtte minden:

A verejtékező homloku, tal-fehér arcú Szakácsi állt előtte.

— Hát maga mit csinál itt? — szólva hozzá barátságosan az igazgató.

— Hát ké-kérem s-sétálok.

Az igazgató ur minden bosszúsága dacára nem tudta a nevetést elnyomni; a derű és borúság vegyes érzelmeivel szólott:

— Hát csak sétáljon Szakácsi uram. Isten áldja meg.

Másnap jött a nagy butorszállító kocsis.

Hanem a két szekrény akkorára már ki volt csodaszépen tisztítva. Az igazgató távozása után ugyanis nagy jelenetek játszódtak le a műhelyben: az asszony sirt, zokogott; a fősegéd elment, Szakácsi pedig levette a kabátját s dolgozott úgy, hogy a verejték ismét elborította, mint az igazgató jelenlétében a szekrényben; este pedig Görcsös és Demeter, a két jó cimborára, akik egy pohár borra hívták, kirepültek a műhelyből egy szó nélkül. A két cimborára nem tudta, hogy mi történhetett velük, mi okból repültek ki a műhelyből, a városban pedig azt terjesztették szerteszéjjel, hogy Szakácsi megveszett.

A harmadik napon aztán kipattant a nagy titok.

Amint Szakácsi fia iskolába ment, a gimnázium előtt álló deákcsoporthoz így szólították meg:

